

Pensament científic

Un dels aspectes que distingeix la ciència d'altres branques de la cultura és l'aplicació d'un mètode específic ben definit, el mètode científic, una mena de codi experimental i de raonament lògic que, sense detriment dels mètodes que utilitzen altres formes de coneixement, com el sociològic o l'humanístic, permet compartir i difondre les troballes de manera objectiva, la qual cosa afavoreix el pensament científic col·lectiu. Aquest mes us vull suggerir tres llibres que, d'una o altra manera, giren al voltant del pensament científic.

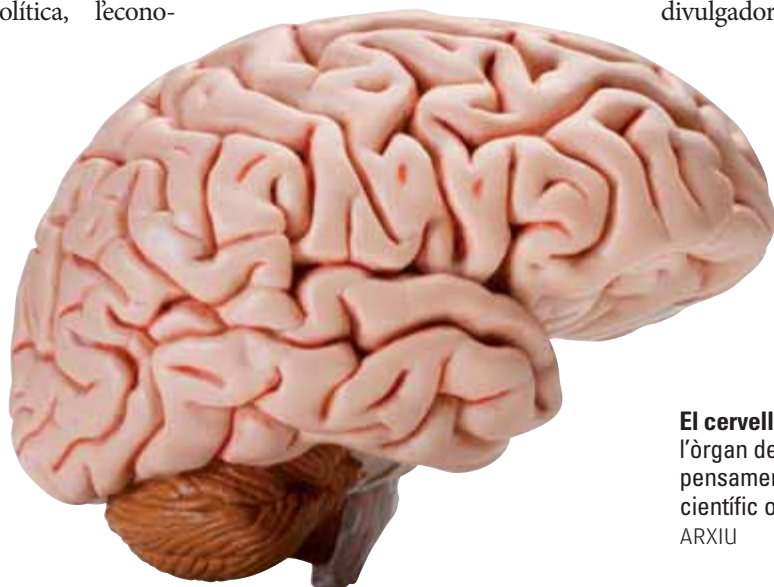
Ecologia 'transdisciplinària'

Un dels camps científics més amplis és l'ecologia, pel gran nombre de disciplines de què es nodreix i per les ramificacions que fa cap a la política, l'econo-

científica, i estimar és la cosa més subjectiva del món". Un llibre que estimula el sentit comú.

Ciència entre bastidors

Una de les persones que més han treballat per definir el camp de treball de la ciència i distingir-lo d'altres aspectes de la cultura humana, en aquest cas de les mal anomenades *teories creacionistes* i de disseny intel·ligent (uns actes de fe sense validesa dins la lògica racional de la ciència), és el biòleg Francisco Ayala. Exmonjo dominic, deixeble d'un dels biòlegs evolucionistes més importants del segle XX, Theodosius Dobzhansky, i catedràtic a la Universitat de Califòrnia, és un dels científics en actiu que més dades han aportat per consolidar i refinar la teoria sintètica de l'evolució. Susana Pinar, investigadora i divulgadora, n'ha

El cervell és l'òrgan del pensament, científic o no
ARXIU

mia i la societat. Pensar sobre totes aquestes implicacions és una bona manera de tenir una visió panoràmica de l'àmbit científic. Això és el que ens ofereix Joandomènec Ros a *La saviesa combinada*. Ros, una de les veus més autoritzades i, m'atreveiria a dir, lúcides del país, és catedràtic d'ecologia a la UB, president de l'Institut d'Estudis Catalans i del Consell de Protecció de la Natura de la Generalitat de Catalunya.

El llibre s'estructura en un seguit d'articles agrupats en sis blocs temàtics: ciència, societat i política; ensenyar ciència; divulgar ciència; de la meua recerca; homes (i dones) de ciència i uns "epílegs per a somiatriutes". Com diu a la introducció, "Malgrat que la ciència ha de ser objectiva, només es pot conrear, es pot divulgar, se'n poden valorar les mancances i intentar donar idees per a resoldre-les si hom estima la recerca

publicat una interessant biografia, *De Dios y Ciencia*, una amena i humana narració que a través de la trajectòria vital d'Ayala ens permet endinsar-nos profundament en la tramoia del pensament científic.

L'òrgan del pensament

Finalment, un llibre sobre com funciona l'òrgan del pensament, el cervell, sense el qual ni la ciència ni cap altra forma de coneixement i cultura es podrien manifestar. Suzanne O'Sullivan, neurologa al National Hospital for Neurology and Neurosurgery de Londres, ens ofereix la seva experiència a *Tot és al teu cap*, un llibre on ens presenta el delicat equilibri del funcionament de cervell a través de casos reals de malalties psicosomàtiques que ha tractat a la seva consulta. Una mirada fascinant i propera a la condició humana. *

Les noves creences

A principis de març, la Universitat de Barcelona va decidir deixar d'impartir el màster en homeopatia que portava des del 2004. El motiu és que l'homeopatia no té suport científic, més enllà de l'efecte placebo. L'efecte placebo, ben conegut i estudiat, és el conjunt d'efectes sobre la salut que produeix una substància inert per efecte de la suggestió. No és un efecte negligible, sinó significatiu en algunes persones –per bé que poc important en d'altres–. Ràpidament, la xarxa es va incendiar amb comentaris dels seus defensors, que van titllar la supressió d'autoritària i contrària a les seves experiències personals. No vull parlar d'homeopatia ni de la decisió de la UB, sinó de la importància que crec que hauria de tenir la divulgació científica per reconduir aquestes situacions, però que malauradament massa sovint no té.

Un dels principals problemes és, al meu entendre, que a les prestatgeries de les llibreries –tant físiques com virtuals– es barregen sense pudor llibres de divulgació amb solidesa científica contrastada, escrits des de la lògica racional del mètode científic amb dades estadísticament significatives, amb molts d'altres escrits des de les emocions i les experiències personals per persones que, sovint de bona fe, transmeten missatges molt convincents però allunyats de la realitat empírica. Fa un parell de setmanes, una persona a qui respecto comentava en una conferència que la ciència no és democràtica, en el sentit que malgrat hi hagi milers i milers de persones convençudes que tal o qual altra pràctica funciona, si les dades empíriques no ho corroboren –més enllà, repeteixo, de l'efecte placebo–, no es poden incorporar dins el corpus de la ciència.

Tanmateix, la infinitat de missatges sovint contradictoris acaba ocultant la realitat. I n'hi ha que, en comptes de contribuir a generar un mínim espai de diàleg a través del coneixement compartit, no per igualar les diferents propostes en una de sola sinó per poder parlar serenament i racional, afavoreixen que la fissura s'ampliï. I s'acaben produint unes noves fes, unes creences fermes en la veracitat i en l'eficàcia d'alguna cosa més enllà de la crítica i els dubtes raonables, que neixen, o haurien de néixer, del coneixement assequible i raonat.

Els científics tampoc no en som immunes, malgrat que el principi fonamental de la ciència és dubtar sempre de tot. *

LA SAVIESA COMBINADA
Joandomènec Ros
Editorial: Universitat de Barcelona, 2016
Pàgines: 312
Preu: 24 euros

DE DIOS Y CIENCIA
Susana Pinar
Editorial: Alianza Madrid, 2016
Pàgines: 432
Preu: 22,45 euros

TOT ÉS AL TEU CAP
Suzanne O'Sullivan
Traducció: Anna Turró
Editorial: Angle Barcelona, 2016
Pàgines: 336
Preu: 19,90 euros